

KOBİLERİN TÜRKİYE’DE BANKALARLA YAŞADIĞI FİNANSAL SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

*M. Serdar ATAY**

ÖZ

Bu çalışmamızda günümüzde ülke ekonomisindeki iktisadi ve sosyal önemi üzerine KOBİ’lerin Türkiye’deki finansal sorunlarını ve çözüm önerilerini inceledik. KOBİ’lerin finansman sorunlarının temelinde yatan başlıca etkenler satışlarda meydana gelen dalgalanmalar, KOBİ’lerin finansal sorunlarına çözüm getirmekten uzak yasalar ve kararnamelemler, zorlu rekabet koşulları, çalıştırılan elemanlarla olan ilişkiler, artan sorumluluk, mevcut mali kayıplar ve başarısızlık riskidir.

Türkiye’de olduğu gibi birçok ülkede de bu işletmelerin kredilendirilmesine yönelik özel kurumlar ve bankalar faaliyet göstermektedir. Devlet, bu işletmelerin finansman sorunlarını kolaylaştırmak için çeşitli sübvansiyonlar ve teşvikler sağlamak suretiyle doğrudan etkili olmaktadır.

Bağımsızlık ve sübvansiyon avantajlarının yanı sıra KOBİ’lerin başlıca dezavantajları; sermaye ve para piyasalarında fon sağlama imkânlarının yok denecek kadar az olması, kredi temininde karşılaşılan güçlükler, finansman bilgilerinin, finans tekniklerinin zayıf kalması ve özsermaye ile finansmanda yetersiz olmaları şeklinde de özetlenebilir.

Anahtar Kelimeler: KOBİ, Finansman

THE FINANCIAL PROBLEMS OF SME’S WITH BANKS IN TURKEY AND SOLUTION PROPOSALS

ABSTRACT

In this paper, we analysed small medium enprices’ financial aid problems and way outs regarding economic and social importance in Turkish economic system. Basic factors for small medium enprices’ financial problems’ are; wavy sales, laws and legal decisions that are far away from solving small medium enprices’ financial aid problems, hard competition conditions, relationships with employees, raising responsibility, existing financial losts and risk of failure.

Special foundations and banks are working for being this companies’ creditors in many countries like Turkey. The government is directly efficient on this companies about making easy their financial aid solutions, supporting them and giving some subventions.

By the side of independency and subvention advantages, basic disadvantages of small medium enprices’ can be classified as: not to found themselves from stock or money market, difficulties while taking credit, inadequate financial information and techniques and their poorly working capital.

Keywords: small medium enprices, finance

* Yrd. Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü.

GİRİŞ

Küçük ve orta boy işletmeler son yıllarda bütün dünyada dikkat çekici bir gelişme göstermişlerdir. Türkiye' nin ekonomik gelişmesinde de özellikle Anadolu da ortaya çıkan ve birbiri ardına faaliyet göstermeye başlayan KOBİ' lerin önemli katkısı olmuştur. Ekonomik ve sosyal yapı içinde KOBİ' ler gerek sayıları gerekse sınıflarındaki payları ve milli gelire katkıları bakımından ülke ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadırlar. Özellikle ekonomik kriz dönemlerinde teklif edilen anahtar çözümlerden biri KOBİ' lerin rekabet gücünün artırılması ve sosyal sistemin denge ve istikrar unsuru olarak yerlerinin korumalarının sağlanmasıdır. (Arslan, 2007, 289)

Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin gelişme ve kalkınma hareketinde önemli roller üstlenmeleri, kriz ortamından kolaylıkla sıyrılabilmesi büyük işletmeler için de bir uyarıcı olmuştur. Şiddetlenen uluslararası rekabetle birlikte, büyük şirketlerin zarar eden yapıları, küçülmenin ve büyümeyi yavaşlatmanın daha iyi olabileceği, değişimin temel dinamiğinin buradan geçtiği konusundaki fikirleri yaygınlaştırmıştır. (Akdiş ve Bayrak, 2000, 2)

1- KOBİ Kavramı

1.1. Uluslararası Kurumlar Tarafından Yapılan Tanımlar

Avrupa Birliği, KOBİ tanımlamasında Avrupa Birliği Komisyonu, 7 Şubat 1996' da kabul ettiği bir tavsiye kararıyla, KOBİ' ler için ilk kez bir tanım önermiştir. Komisyonun tanımı şu ölçütlere dayanmaktadır; personel sayısı, bilanço büyüklüğü, satış tutarı veya ciro ve bağımsızlık derecesi.

Yeni tanıma göre 250' den az işçi çalıştıran işletmeleri KOBİ olduğu kabul edilmektedir. Orta ölçekli bir işletme 50 ile 250 arasında işçi çalıştıran ve yıllık cirosu 40 milyon EURO' nun altında olan bir işletme olarak tanımlanmaktadır. Küçük işletmeye yönelik ölçütler ise 50' den az işçi, 7 milyon EURO' yu aşmayan yıllık ciro bilanço değeri olarak ifade edilmiştir. 10' dan az işçi çalıştıran işletmeler 'çok küçük' kategorisine girmektedir. KOBİ' lerin bir başka ölçütü ise sahip oldukları bağımsızlığın ölçüsüdür. Büyük ölçekli bir işletmenin bir KOBİ' de sahip olduğu hissenin %25' in altında olması sınırlamasını getirmiştir. (Koç, 2008, 11)

OECD (Avrupa Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı)' nin KOBİ tanımına göre, 20' den az işçi çalıştıran işletmeler çok küçük, 20-99 arasında işçi çalıştıran işletmeler küçük, 100-199 arasında işçi çalıştıran işletmeler orta ölçekli işletmeler olarak kabul edilmektedir. (BDDK, Bankacılar Dergisi, 2006, 58)

1.2. Türkiye de KOBİ Tanımı

Günümüzde çeşitli yasa ve kurumlara göre KOBİ tanımları yapılmıştır. Örneğin DİE (Devlet İstatistik Enstitüsü)' nün tanımı;

- 1 ile 9 kişi çalıştıran işletmelere mikro ölçekli işletmeler,
- 10 ile 49 kişi çalıştıran işletmelere küçük ölçekli işletmeler,
- 50 ile 99 kişi çalıştıran işletmelere orta ölçekli işletmeler,
- 100 ve üzerinde işçi çalıştıran işletmelere büyük ölçekli işletmeler şeklindedir. (Koç, 2008, 10)
- KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) tanımı;
- 1 ile 50 kişi çalıştıran işletmelere küçük ölçekli işletmeler,
- 51 ile 150 kişi çalıştıran işletmelere orta ölçekli işletmeler,
- 150' den fazla işçi çalıştıran işletmelere büyük ölçekli işletmeler. (Koç, 2008, 9)

Ülkemizdeki işletmeleri gruplamada kullanılan en yaygın ölçüt, istihdam edilen işçi sayısıdır. Buna göre 1-9 kişi istihdam eden işletmeler çok küçük, 10-49 kişi istihdam eden işletmeler küçük, 50-99 kişi istihdam eden işletmeler ise orta ölçekli işletme olarak tanımlanmaktadır. (Küçük, 2005, 10)

2. KOBİ'lerin Avantaj ve Dezavantajları

2.1. KOBİ'lerin Avantajları

Küçük bir işletmeye sahip olma, öncelikle büyük işletmelerle, rekabet konusunda işletme sahibine belirli avantajlar sağlayabilir;

- Müşteri ve işletme personeli ile daha yakın ilişkiler içerisine girebilmek,
- Üretim, pazarlama ve hizmet konularında büyük işletmelere göre daha esnek olabilmek,
- Rantabilite açısından üstünlükler sağlayabilmek,
- Müşteri psikolojisine uygunluk ve kalite arayan müşterinin tatmini açısından daha kolay üstünlük sağlayabilmek.

2.2. KOBİ'lerin Dezavantajları

KOBİ'ler aşağıda yer alan bazı dezavantajlara sahiptir.

- Satışlarda meydana gelen dalgalanmalar: Satışlardaki dengesizlikler sebebiyle KOBİ sahipleri nakit sıkışıklığı yaşamakta bunu telafi için kısa dönemli borçlanmalara girebilmektedirler.
- Rekabet koşulları: Bazı aylar ve yıllarda rekabet koşulları iyi çalışırken daha sonra talep birçok rakip firma tarafından karşılanabilir hale gelebilir.
- Artan sorumluluk: İş sahibi bazen muhasip, satış elemanı, personel yöneticisi veya makine bakım personeli gibi birden fazla görevi üstlenmek mecburiyetindedir.
- Mali kayıplar: KOBİ'lerde kararların sahipleri tarafından alınması yanlış kararlar alındığında bunların telafisi çok zor olmakta ve bazı hallerde de KOBİ patronlarını iflasın eşiğine getirebilmektedir.
- Çalıştırılan elemanla ilişkiler: Doğru eleman seçiminde bulunmak ve doğru bir insan kaynakları yönetimi yapmak stratejik önem taşır. Bu durum işin doğasına, müdürlerin beceri ve hayal gücüne; liderlerin kişisel seçimlerine bağlı olarak ve şirketten şirkete değişir (Burlingham, 2007, 146)
- Yasalar ve kararnamele: KOBİ'ler yasaların ve çıkan kararnamelerin doğrultusunda çalıştıkları elemanların sosyal sigorta primlerini düzenli yatırmak zorundadır
- Başarısızlık riski: KOBİ sahipleri, yerine getirmeleri gereken yükümlülükleri yapmamaktadırlar. Bu durum ise işyerlerini iflasa kadar götürmektedir. (Sarıaslan, 1999, 25)

3. KOBİ'lerin Finansman Sorunları

KOBİ'lerin özellikle son yıllarda değişen pazar talepleri ile birlikte teknolojiye uyumda kendi iç finansmanlarının yetersiz kalması, mevcut kapasitelerini arttırması ve modernizasyon için gerekli atılımlarda bulunması doğrultusunda önemli bir sorun olmaktadır. (Çelik ve Akgemci, 1998, 5)

Şirketlerin yapacakları yatırımların finansmanı geleneksel olarak bakıldığında, iki şekilde olmaktadır. Bunlardan ilki yabancı kaynaklarla finansman, diğeri ise öz kaynakla finansmandır. Yabancı kaynakla finansman, temelde bankalardan ve benzeri finansman kuruluşlarından sağlanırken, öz kaynaklarla finansman, ortakların şirkete sermaye olarak koydukları likiditeyi ifade etmektedir. Ancak, yeni girişimciler, KOBİ'ler, ya da çeşitli finansal ve yönetsel problem içinde için de olan şirketlerin öz kaynak temininde problemleri olabilmekte; ayrıca yabancı kaynaklardan faydalanma şansları da çoğu zaman çok kısıtlı olmaktadır. Çünkü söz konusu şirketler, özellikle fikir ya da başlangıç aşamasında olanlar, yüksek risk taşımaktadır ve çoğu zaman bu riske teminat olabilecek anlamda ekonomik değere sahip değillerdir. Bunun ötesinde, özellikle yeni girişimlerde, dışarıdan finansman sağlamak için gerekli olan finansal istatistikler mevcut değildir. (Çekçeoğlu, 2002, 69)

Kredi temininde küçük ve orta ölçekli işletmeler büyük işletmelere göre daha dezavantajlıdır. Çünkü bankalar kredi verirken büyük işletmeleri tercih etmektedirler. Yüksek tutarda kredi talep eden büyük işletmelerin kredilendirme maliyeti de daha düşük olmaktadır.

Japon Dış İşleri Bakanlığı, Asya ve Latin Amerika ülkelerinde KOBİ'leri ve hükümetlerin KOBİ politikalarını incelediği 'Ekonomik Kalkınma İçin KOBİ'lerin Desteklenmesine Yönelik Politikalar' konulu bildirisinde KOBİ'lerin söz konusu ülkelerde ortak bir tanımlanmasının yapılmaması, örgütlenme biçimlerinin farklı olması ve hükümetlerin KOBİ'leri yönlendirdikleri istikamette farklılıklar olmasına rağmen, ortak sorunlarla karşı karşıya olduklarına işaret etmiştir. Türkiye'de yapılan birçok araştırmada da finansmanın, KOBİ'lerin en önemli sorunlarından biri olduğu ortaya konmuştur. (Küçükçolak, 1998, 39-40)

KOBİ'ler üzerine yapılan araştırma çalışması kapsamında bu işletmelerin karşılaştıkları finansal sorunlara ait sonuçlar ve değerlendirmeleri aşağıda Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1: KOBİ'lerin Karşılaştıkları Finansal Sorunlar

KOBİ'lerin kuruluş sermayelerinin temin şekli (yüzde)	Yüzde 69,2'lik kısmının kuruluş sermayeleri öz sermayeleri. Çünkü KOBİ'lerin çoğu aile şirketi. Ortaklık konusunda geleneksel çizgide düşünmeye devam ediyorlar. Banka kredilerinin pahalı olması ve teminat gösterme sorunundan dolayı alınan kredi düşüktür.
Özsermaye (69,2)	
Banka kredisi (19,8)	
Ortak olarak (6,6)	
Diğer (4,4)	
Toplam (100,0)	
KOBİ'lerin kullandıkları finansman teknikleri (yüzde)	Önemli sorunlardan biri finansman olduğu halde, yeni finansman tekniklerini kullanmıyorlar. Araştırmaya katılan işletmelerin hiçbiri forfaiting ve franchising tekniklerini tercih etmiyor. KOBİ sahiplerinin yeni finansman teknikleri konusunda çok yetersiz oldukları görülmektedir.
Hiçbirini kullanmıyorum (68,0)	
Factoring (4,0)	
Risk sermayesi (8,0)	
Leasing (6,7)	
Faiz Swapı (5,3)	
Forfaiting -	
Franchising -	
Diğer (8,0)	
Toplam (100,0)	

Kaynak: DESTİCİ, 2005, 139

3.1. KOBİ'lerin Özkaynak Yetersizliği

Türkiye de kişi başına düşen milli gelir seviyesinin düşüklüğü, tasarruf eğiliminin az olmasına ve yatırımlara aktarılacak sermayenin oluşmamasına neden olmaktadır. Bu durum KOBİ'lerin ihtiyaç duyduğu fon miktarını da kısıtlamakta, yeni yatırım yapmak amacıyla olan girişimcileri, büyüme ve gelişen teknolojiye ayak uydurma çabasında olan küçük ve orta ölçekli sanayi kuruluşlarını finansman sorunu ile karşı karşıya bırakmaktadır. (Küçükçolak, 1998, 46) Türkiye ekonomisinin içinde bulunduğu makro ekonomik darboğazdan kaynaklandığını ve bunların kontrolünün de işletmelerin dışında kaldığını ifade etmek gerekir. Kısa aralıklarla ortaya çıkan ve birbirini izleyen krizler, en çok gelişmekte olan ülkelerin reel ekonomileri üzerinde olumsuz yönde kalıcı etkiler bırakmaktadır. (Steven, 1986, 35)

Kuruluş aşamasında yeterli işletme sermayesi ile donatılmayan aynı zamanda yabancı kaynak bulmada zorlanan küçük ve orta boy işletmeler, pazarda ve genel ekonomik koşullardaki gelişmeler karşısında, işletme sermayesi ihtiyacının

ağır sonuçlarına katlanmak zorunda kalmakta ve mevcut kapasitelerini artırma ve modernizasyon için gerekli atılımlarda bulunması doğrultusunda önemli sorunlar ortaya çıkmaktadır.

3.2. Kredi Temin Edilmesinde Karşılaşılan Sorunlar

Türkiye'de KOBİ'lerin kuruluş aşamasında ortaya çıkan finansman sorununun çözümü için öz kaynağın yetersiz olması halinde en sık başvuru yolu banka kredisidir. Yeterli sermaye birikimi olmayan küçük ve orta ölçekli işletmelerin finansman konusunda karşılaştıkları en önemli sorunlardan birisi de kredi ile finansman sağlamada karşılaştıkları sorunlardır. (Telim, 2002, 19)

Küçük ve orta ölçekli işletmeler, kredi yoluyla finansmanında en çok teminat gösterememe sorunuyla karşılaşmakta ve kısa vadeli finansman ihtiyaçlarını karşılamak için başvurdukları kredi kuruluşunun, kredinin verilebilmesi için istediği ipoteği veya kefaleti karşılamaya güçleri yetmemektedir. Bankaların sıfır riskle çalışma politikaları nedeniyle, bazen kredinin birkaç katı teminat talep edilmektedir. Büyük işletmeler aldıkları kredilere karşılık işletme varlıklarını teminat olarak gösterirken, küçük işletmeler ise genelde kişisel mal varlıklarını teminat olarak göstermektedirler. İflas durumunda ise küçük işletme sahibi tüm varlığını kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum küçük işletmelerin kredi yoluyla finansmanda çekimser davranmasına neden olmaktadır. (Karadal, 2002, 8)

3.3. KOBİ'lerin Kendi Yapılarından Kaynaklanan Finansal Sorunları

KOBİ'lerde ayrı bir finansman departmanının olmaması sorunlara yol açar. Yöneticiler teknik kökenli olduğundan, finansman ve muhasebe konusunda çok az bilgiye sahiptirler. Finansal yönetim söz konusu işletmelerde yönetici ve kısmen muhasebeciler tarafından yerine getirilmekte ve finansal alternatifler, kredi değerlemesi vb. finansman fonksiyonları bu kişilerin bilgi ve becerisi ile sınırlı kalmaktadır.

5. Türkiye'de KOBİ'lere Yönelik Finansal Destek ve Yardımlar

Finansal sorunlarla karşılaşan bir işletme için alınacak önlemler, işletmenin devamlılığını sağlayıcı yönde olmalıdır. Bu önlemler sabit ödemeleri azaltmak, borç vadelerini uzatmak veya sermaye yapısını değiştirmek gibi şekillerde olabilir.

Türkiye'de KOBİ'lerin desteklenmesine yönelik uygulamalar, Gümrük Birliği ve sonrasında gerçekleşecek olan Avrupa Birliği içinde ekonomik uyum sorunlarına çözüm olacak şekilde KOBİ'lerin Kalkınma Planı ve Yıllık Programlara uygun olarak korunmaları, teşvik edilmeleri, üretim, kalite ve standartlarını artırmaları ve ürün geliştirmeye yönelik taleplerini karşılamaları, istihdam yaratmaları ve rekabet edebilmeleri amacını taşımaktadır.

SONUÇ

KOBİ'ler rekabetçi piyasa anlayışının vazgeçilmez temel unsurları haline gelmiştir. Aynı zamanda değişim ve yeniliklere kısa sürede uyum sağlayabilme yetenekleri, bununla birlikte teknolojik gelişme ve değişimlerin uygulanabileceği esnek üretim sistemlerinin gerektirdiği işletmeler olması nedeniyle de KOBİ'ler sanayileşme sürecinin temelidir. Bu işletmeler kendilerini rahatlıkla yeni üretim yöntem ve tekniklerine, pazarlama stratejilerine uyarlayabilecek esneklik yeteneğine sahiptirler.

Yaşanan küreselleşme ortamının ve Basel kriterlerinin gelecekte uygulanacak olması KOBİ'lerin en önemli gelişme fırsatlarıdır. Çünkü bu zorunluluklar sebebiyle KOBİ'lerin, artık kurumsallaşma alt yapılarını oluşturmaları gerekir. Ancak bu şekilde kurumsallaşan, şeffaflaşan, kayıt altına giren işletmeler ucuz finansmana kavuşabilecek ve diğer rakipleri ile rekabet gücüne ulaşabileceklerdir. (Koç, 2008, 18)

Ülkemizde KOBİ'lerin yapısı göz önüne alınarak şu önerileri sunabiliriz:

Türk KOBİ'lerin verimli hale gelebilmesi için öncelikle üzerine görev düşen ilgili kurum ve kuruluşların sorunlara çareler arayıp, çözüm önerileri getirmeleri gerekmektedir.

Ülkemizdeki KOBİ'lerin mahsus kredilerde, kredi limitin, faiz oranının ve vadenin makul düzeyde tutulması, bu işletmelerin gelişmesi açısından önemlidir. Küresel rekabet ortamında "hız-kalite-maliyet" üçlüsünde avantaj elde etmek için KOBİ'lerin de toplam Kalite Yönetimi anlayışını kendi içyapılarına uyarlamaya çalışmaları önkoşuldur. (Arslan, 2007, 322)

Gümrük birliğine girilmesiyle KOBİ'lerin finansman konusundaki sıkıntıları daha da artmıştır. Ticari bankalar karşısında ekonomik yönden yeterli görülmemeleri nedeniyle KOBİ'lerin kredilerde miktar, vade, faiz oranı ve teminat açısından ölçekleri nedeniyle uygun olmayan kredi koşullarına muhatap olmaktadır. İhtiyaç duydukları işletme sermayesini devamlı olarak öz kaynakları ile finanse etmek zorunda kalmakta ve bu nedenle de sürekli işletme sermayesi sıkıntısı içinde bulunmaktadır. Bu nedenle TOBB, TESK, KOSGEB ve T.HALK BANKASI ortaklığı ile KOBİ A.Ş. kurulmuştur. Büyüme potansiyeli ve dış pazarlarda rekabet imkânı olan KOBİ'lere ortaklık bazında finans desteği verip büyümelerini amaçlamaktadır.

KOBİ'lerin finansal sorununun çözümünde diğer bir alternatif ise KOBİ'lerin sermaye piyasasında menkul kıymet ihraç ederek uygun koşullarla fon sağlamalarıdır. Ancak ülkemizin mevcut koşulları açısından KOBİ'lerin sermaye piyasasında fon sağlamalarına imkân yaratabilmek için ilk aşamada bölgesel piyasaların kurulmasına çalışılmıştır. Pilot uygulama olarak belirlenecek bölgeler bazında faaliyette bulunulacak bölgesel menkul kıymet piyasalarının oluşturulması daha gerçekçi hedef olacaktır.

Öneriler:

- KOBİ'lerin finansmanı için fon kaynağı olabilecek Risk Sermayesi Yatırım Ortaklığı'ndan bahsedilmekle beraber henüz tam manasıyla işlerlik kazandırılmamıştır. Çünkü bu gibi ortaklıklar gerçekleştirilmesi için gerekli olan başlangıç sermayesi oluşturulamamıştır.
- Öz sermayeleri yetersiz olan KOBİ'lerin kamu ihalelerinden sistemli bir şekilde faydalanmaları sağlanarak, rekabet yasasında gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
- Halk Bankası dışındaki bankalarında KOBİ'lere kullandığı kredilere verilebilmesi, kredi garanti sisteminin tek bankaya bağlı olmaktan çıkarılıp, bu KOBİ teşvik aracının her türlü vergilendirmeden muaf tutulması gerekmektedir.
- Finansman yetersizliği nedeniyle teknolojiye yatırım yapamayan KOBİ'ler için Avrupa Birliği üyesi ülkeleri yazılımında dâhil olmak üzere ileri teknoloji ürünlerinin Leasing yoluyla edinilmesi ya da satın alınmasına finansal destek sağlamaktadır. Türkiye'de de buna benzer yöntemler kullanılabilir

KAYNAKLAR

AKDIŞ Muhammet, BAYRAK Sabahat, (2000), 'Türkiye'de KOBİ'lerin Genel Görünümü ve Finansal Krizlere Dayanıklılığı', **Celal Bayar Üniversitesi İİBF Dergisi**, Sayı 6

AKIN Ahmet,(2001), **KOBİ'lerle İlgili Konular ve Görüşler**, Mersin, Yonca Ofset Matbaacılık.

ARSLAN Kahraman,(2007), **Dağcılık Felsefesi ve Girişimcilik**, Ankara, Baran Matbaacılık.

BAN Ünsal, YÖRÜK Nevin, (2003), **KOBİ'lerin Finansman Sorunları ve Finansman Sorunlarının Kaynaklarının Belirlenmesine Yönelik Uygulama**, Ankara, Gazi Kitapevi.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, **Bankacılar Dergisi**, Sayı 58, 2006.

BOŞGELMEZ Alpaslan,'Küreselleşme Sürecinde KOBİ'lerin Türkiye Ekonomisindeki Yeri, Yapısal Analizleri ve Isparta Örneği', **Süleyman Demirel Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi**.

BURLINGHAM Bo., **Küçük Devler**, (2007), İstanbul, Can Matbaacılık.

BÜKER Semih, (1995), **Finansal Yönetim**, Cilt 1, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Web – Ofset.

BÜKER Semih, AŞIKOĞLU Rıza, SEVİL Güven,(1997), **Finansal Yönetim**, 2.Baskı, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Basımevi.

CEYLAN Ali, (1998), **İşletmelerde Finansal Yönetim**, Bursa Uludağ Üniversitesi İİBF.

ÇEKÇEOĞLU Çiğdem, (2002). "Bir Finansman Modeli Olarak Risk Sermayesi ve Türkiye Uygulaması", **Maliye Postası**, Sayı:530.

ÇELİK Adnan, AKGEMCİ Tahir,(1998), **Girişimcilik Kültürü ve KOBİ'ler**, Nobel Yayın Dağıtım.

ÇETİN C., (1996), **Yeniden Yapılanma, Girişimcilik, Küçük ve Orta Boy İşletmeler ve Bunların Özendirilmesi**, İstanbul, Der Yayınları.

DEMİREL M. Mesut, SEZGİN Selime,(2006) 'KOBİ'lerin Dış Pazarlara Açılma Problemleri' **İTÜ Dergisi Mühendislik**, İstanbul.

İSLAMOĞLU A.Hamdi, (1992), 'Küçük İşletmelerin Toplumsal Özellikleri', **Pazarlama Dünyası**.

KARADAL Himmet, (2002), 'Küreselleşme Sürecinde KOBİ Yöneticilerinin Profili Üzerine Bir Araştırma', **21.Yüzyılda KOBİ'ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri Sempozyumu**, Doğu Akdeniz Üniversitesi, İşletme ve Ekonomi Fakültesi.

KAYATÜRK, K.D., (1997) 'Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Finansal Problemlerinin AB ile Türkiye'de Karşılaştırmalı Analizi', **İstanbul Teknik Üniversitesi**, Yüksek Lisans Tezi.

KAYA Ali, (2007), **Bilişim ve İletişim Işığında Girişimcilik ve KOBİ Yönetimi**, Konya.

KOÇ İdil Özlem, (2008), **Türk KOBİ'leri Bugünü ve Geleceği**, İstanbul.

KÜÇÜKÇOLAK R.A., (1998), '**KOBİ'lerin Finansman Sorununun Sermaye Piyasası Yoluyla Çözümü**', İstanbul İMKB Yayını.

KÜÇÜK Orhan,(2005), **Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi**, Ankara.

LUECKE Richard, (2008), **Girişimcinin El Kitabı**, Yayıncılık Matbaacılık.

SARIARSLAN H., (1994), **Orta ve Küçük Ölçekli İşletmelerin Finansman Sorunları**, Ankara, TOBB Yayınları

STEVEN Solaman, (1986), **Small Business, Crown Publishers**, New York.

TELİM Cem, (2002), 'KOBİ Teşvik Belgesi Kapsamında Yapılan Yatırımlara Sağlanan Kredi Desteği', **Yaklaşım Dergisi**.

YÖRÜK Nevin, (2001), 'KOBİ'lerin Kredi Yoluyla Finansmanında Karşılaştıkları Sorunlar ve Tokat İlinde Bir Uygulama', **I.Orta Anadolu Kongresi-KOBİ'lerin Finansman ve Pazarlama Sorunları**, Nevşehir.